

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні
кафедри української мови
протокол 1 від 29 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Українська мова за професійним спрямуванням»
Викладач (-і)	Семенюк Оксана Антонівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	oksana.semeniuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення дисципліни є сучасна українська літературна мова професійної сфери. «Українська мова за професійним спрямуванням» – важливий складник підготовки студентів різних спеціальностей, покликаний сформувати грамотних, мовно компетентних фахівців, що досконало володіють мовою своєї професії. Дисципліна актуалізує, систематизує та узагальнює знання з української мови, отримані у школі, розвиває культуру писемного й усного мовлення, формує здатність використовувати комплекс набутих знань для оптимальної мовної поведінки у професійній сфері, сприяє впровадженню української мови у всі сфери державного життя.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення дисципліни є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувані чітке й правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності; - забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови і дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; - виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; - сформувані навички оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів, сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики й термінології свого фаху, послуговування різними типами словників. <p><u>Структурно-логічне місце навчальної дисципліни</u></p> <p>Дисципліна вивчається на першому курсі у першому семестрі.</p> <p>Кореквізити (ОК, що вивчаються одночасно і доповнюють дисципліну «Українська мова за професійним спрямуванням») : «Вступ до спеціальності», «Теорія і методика наукових досліджень, основи академічного письма та академічна доброчесність», «Іноземна мова».</p> <p>Постреквізити (наступні ОК, що використовують матеріали дисципліни): «Історичне краєзнавство, музеєзнавство», «Навчальна практика в закладах освіти (ознайомлююча)», «Виробнича історико-краєзнавча практика в закладах позашкільної освіти», «Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти», «Курсова робота з методики навчання історії та громадянської освіти», «Курсова робота з історії».</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Пропонована дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:</p> <p><u>Інтегральна компетентність:</u></p> <p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає</p>	

застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою, формувати їхні мовно-комунікативні вміння і навички, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

Програмні результати навчання студента, які формуються під час читання цієї дисципліни:

ПРН1. Вільно володіти державною мовою в усній та письмовій формі для здійснення професійної педагогічної та науково-комунікативної діяльності, розвивати мовно-комунікативні вміння і навички здобувачів освіти засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	2/2
практичні заняття	28/8
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	A4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції д.ф.н / з.ф.н.	практ. заняття д.ф.н. / з.ф.н.	сам. роб. д.ф.н. / з.ф.н.
Тема 1. Вступ.	2/2	2/0	4/7
Тема 2. Законодавчі аспекти професійного спілкування	0/0	0/0	4/7
Тема 3. Українська мова – минуле, сучасне, майбутнє	0/0	2/2	4/7
Тема 4. Стильова диференціація СУЛМ. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні	0/0	2/0	4/7
Тема 5. Культура мовлення у професійному спілкуванні. Основи етикету	0/0	2/0	4/10
Тема 6. Специфіка ділового та приватного спілкування	0/0	2/0	4/7
Тема 7. Усне ділове мовлення. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Риторика	0/0	2/2	6/7
Тема 8. Писемне ділове мовлення. Документ	0/0	2/0	6/7
Тема 9. Документ як основний жанр писемного ділового мовлення	0/0	4/2	10/7
Тема 10. Науковий стиль у професійному спілкуванні	0/0	6/2	8/7

Тема 11. Термінологія у професійному спілкуванні	0/0	4/0	6/7
Всього:	2/2	28/8	60/80
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю – залік.</p> <p>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою.</p> <p>Максимальна кількість балів за семестр – 100.</p> <p>Розподіл балів: за роботу на практичних заняттях (усні відповіді, словникові диктанти, поточні тестові роботи) – 50% балів зі 100 семестрових (середнє арифметичне з усіх оцінок у 100-бальній шкалі*0,5), за самостійну роботу – 10% балів зі 100 семестрових (оцінку у 100-бальній шкалі*0,1), за контрольну роботу – 40% балів зі 100 семестрових (оцінку в 100-бальній шкалі*0,4).</p> <p>Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.</p> <p style="text-align: center;">Загальні критерії оцінювання за 100-бальною шкалою</p> <p>90-100 балів</p> <p>Здобувач освіти вільно володіє навчальним матеріалом, глибоко розуміє зміст дисципліни, вміє систематизувати, аналізувати й узагальнювати теоретичний матеріал. Відповіді логічні, повні, аргументовані, з використанням наукової термінології, прикладів, ілюстрацій або цитат.</p> <p>Практичні завдання виконано творчо, вчасно, з дотриманням вимог. Студент самостійно знаходить і застосовує додаткову інформацію, ефективно використовує сучасні інноваційні технології, впевнено презентує матеріал, висловлює власну думку та обґрунтовує її, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, проявляє інтерес до актуальних проблем навчальної дисципліни, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p> <p>80-89 балів</p> <p>Здобувач освіти засвоїв навчальний матеріал у достатньому обсязі, демонструє глибоке розуміння змісту дисципліни, здатність до аналізу, систематизації й узагальнення. Відповіді логічні, аргументовані, з використанням наукової термінології, прикладів або цитат. Практичні завдання виконує вчасно, але може допустити незначні помилки в застосуванні теоретичних знань на практиці, формулюванні висновків. Студент самостійно знаходить додаткову інформацію, використовує сучасні інформаційні технології, вміє презентувати матеріал, висловлює власну думку та обґрунтовує її. Виявляє самостійність у здобутті знань і здатен застосовувати їх у нестандартних ситуаціях, успішно виконав передбачені програмою завдання, але при конкретному аналізі допускає незначні неточності.</p>		

70-79 балів

Студент активно працює протягом усього курсу, виявляє знання і розуміння основних положень з дисципліни, вміння аналізувати, порівнювати та узагальнювати матеріал, однак у відповідях допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну картину знань і свідчать про розуміння здобувачем вищої освіти матеріалу курсу. Виконує навчальні завдання під керівництвом викладача, але не вміє самостійно і творчо мислити. Здобувач освіти застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні помилки у формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.

60-69 балів

Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень навчальної дисципліни; достатньо активно працює протягом курсу, виконує навчальні завдання переважно під керівництвом викладача; може аналізувати, порівнювати й узагальнювати матеріал, проте демонструє обмежену самостійність і творчість у мисленні, припускається окремих неточностей у формулюванні висновків і використанні теоретичних положень. Практичні завдання виконує за зразком, потребуючи часткової допомоги викладача.

50-59 балів

Студент володіє навчальним матеріалом на мінімальному репродуктивному рівні без достатнього розуміння, виявляє труднощі при аналізі, порівнянні та узагальненні інформації, потребує постійної допомоги і контролю з боку викладача. Відповіді на запитання неповні, фрагментарні, без належного обґрунтування або прикладів. Допускає суттєві неточності у формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці, що свідчить про поверхове засвоєння навчального матеріалу.

Здатний виконати окремі практичні завдання за зразком, але вимагає додаткових пояснень і корекції. Комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускає суттєві помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності при викладі матеріалу. На заняттях студент поводить пасивно, не виявляє ініціативи в навчальній діяльності, рідко бере участь у дискусіях чи колективній роботі.

26-49 балів

Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, не розуміє більшості основних положень дисципліни, допускає принципові (суттєві) помилки завдань, не володіє науковою термінологією, не розуміє конкретних теоретичних і практичних завдань. На заняттях поводить пасивно, не виявляє ініціативи, не бере участі в обговореннях, комунікативні навички не сформовані. Під час відповідей і виконання практичних завдань припускається грубих помилок, не вміє логічно та послідовно викладати думки. Має значні труднощі з аналізом, порівнянням та узагальненням інформації, не здатний самостійно застосовувати знання на практиці. Виконання навчальних і практичних завдань можливе лише за безпосередньої допомоги викладача або за зразком.

0-25 балів

	Студент не виявляє необхідних знань із дисципліни, не розуміє основних понять і положень навчального матеріалу. На заняттях пасивний, часто відсутній або не готовий до занять. Відповіді відсутні або не відображають мінімального рівня засвоєння матеріалу. Не здатний пояснити базові терміни, закономірності чи принципи курсу. Не виконує або неправильно виконує практичні завдання навіть за зразком; не вміє застосовувати знання на практиці. Потребує постійного контролю й допомоги викладача. Рівень сформованості навчальних умінь і навичок є недостатнім.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота містить п'ятдесят тестових питань (по 2 бали за кожне тестове завдання) і виконується на сайті дистанційного навчання КНУВС на останньому практичному занятті. Словникові диктанти на 30 слів оцінюються таким чином: перша орфографічна помилка – -10 балів, кожна наступна – -5 балів. Коректно зроблені виправлення на бал не впливають. Заочна форма: для перевірки знань орфографічних норм СУЛМ замість словникових диктантів потрібно виконати вправи і надіслати їх у гугл-клас, а також виконати відповідну тестову роботу з орфографії на сайті дистанційного навчання. Терміни виконання – за 10 днів до початку сесії.
Практичні заняття	Практичні заняття передбачають оцінювання усних відповідей студентів, виконання та перевірку виконаних вправ, зразків документів, завдань для самостійної роботи, написання словникових диктантів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до підсумкового контролю є отримання позитивної оцінки з усіх видів робіт. На рейтингову оцінку впливає присутність здобувача на заняттях, належна підготовка до практичних занять, успішне написання контрольної роботи, належне виконання завдань для самостійної роботи, відсутність пропусків занять без поважних причин.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. Семестровий підсумковий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів вищої освіти. Інформація щодо результатів тестування, словникових диктантів, презентації результатів самостійної роботи, контрольної роботи надається кожному здобувачеві вищої освіти індивідуально. Неприпустимими при виконанні письмових робіт є плагіат і списування.

Академічна доброчесність:

Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачами вищої освіти ґрунтуються на основі принципів академічної доброчесності та положень нормативно-правових документів, які регламентують діяльність науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти: [Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#), [Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#), [Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#), [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. Відповідно до цього документа, представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності у своїй навчальній і викладацькій діяльності та зобов'язані діяти порядно. За дотриманням морально-етичних та правових норм цього Кодексу членами університетської громади відповідає Комісія з питань етики й академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять:

Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до [Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

8. Рекомендована література

Основна

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Ботвина Н. В. Ділова українська мова (офіційно-діловий та науковий стилі). Київ : АртЕк, 2001. 280 с.
3. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції : мова та етика ділової комунікації. Київ : АртЕк, 2002. 208 с.
4. Брус М. П. Українське ділове мовлення. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2014 с. 306 с.
5. Культура фахового мовлення / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці: Книги-XXI, 2006. 496 с.
6. Пентилюк М.І., Маруніч І.І., Гайдаєнко І.Є. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ : ЦУЛ, 2020. 224 с.
7. Семенюк О. Українська мова (за професійним спрямуванням) : збірник вправ і завдань для студентів Факультету історії, політології і міжнародних відносин. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2023. 80 с.
8. Семенюк О. Українська мова (за професійним спрямуванням) : збірник тестових завдань для студентів Факультету історії, політології і міжнародних відносин. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2023. 92 с.
9. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
10. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ : Алерта, 2019. 640 с.
11. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців. Київ : Алерта, 2012. 428 с.
12. Ющук І.П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ : Освіта, 2012. 270 с.
13. Ющук І.П. Українська мова. Київ : Либідь. 2008. 640 с.

Додаткова

1. Бабій І. О. Мовна політика незалежної України. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2021. Вип. 45. Том 1. С. 101–106.
2. Інформаційно-пошукова система «Український правопис», створена на базі останньої

офіційно затвердженої версії українського правопису URL: <http://pravopys.mova.info/>

3. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.»; Всеукр. т-во «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, 2004. 163 с.
4. Українська мова у ХХ сторіччі: Історія лінгвоциду : док. і матеріали / упоряд. : Л. Т. Масенко та ін. Київ. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. 399 с.
URL: <https://archive.org/details/masenko2005/mode/2up?view=theater/>

Викладач:

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови

Оксана СЕМЕНЮК